

NAGYVÁRAD

Főszerkesztő: HEGEDŰS NÁNDOR

Felelős szerkesztő: MARÓT SÁNDOR

A biharmegyei kisebbségi iskolák sorsa

Sulyok István és Lestyán Endre nyilatkozata

A kisebbségi felekezeti iskolák sorsa aggasztóvá lenni. A falu nem volt megszokva az iskolaadóhoz s nem érez szolidaritást a távoli falvakkal. Felkeres-

Sulyok István református esperest megkérdeztük a református iskolák helyzetéről. Készséggel válaszolt:

— Nálunk, mondotta, mindig megvolt az iskolaadó s fenn is tartottuk iskolánkat. A gazdasági válság, a pénz elértéktelenedése a tanítói és tanári kart válságba hozta, az oktatószemélyzetnek lassan le kellett csökkenteni anyagi és kulturális igényeit és sok tekintetben nélkülöznünk is kellett. Ha esetleg túlzott panaszok merültek fel, akkor arra kell emlékezni, hogy nemcsak a papzsák telhetetlen, olykor a tanító is, mert ha valahol alapot fedeztek fel rögtön rávetették magukat, hogy az övék s nem más célokra van szántva. Nagyjában azonban anyagi válságba kerültek s arra kellett gondolni, hogy a tanszemélyzetnek fizetését a mai viszonyoknak megfelelően emeljék.

Behoztuk tehát a kulturadót, amely eddig ismeretlen volt. Gyülekezetünk mindenütt elfogadták, itt-ott lokális kifogással tiltakoztak az ellen, hogy az iskola fenntartására szükséges s eddig fizetett adón felül is fizessenek, de beletnyújtak végül ennek az adónak fizetésébe. Egy helyen. Siteren amiatt tettek szót, hogy miért fizessenek más iskolák fenntartásához, elég, ha a magukét fenn tartják. Kollektív érzés azonban győzedelmesedett s bár nem folytak be az előírt összegek, a tanszemélyzet anyagi helyzetét megjavítottuk, annyira, hogy az törhető szellemi igényeinek kielégítésére is számíthatnak.

Az előírt 5 millió leiből 3 millió folyt s ha nem is kielégítő, mégis szép eredmény. Vidéken önkényes adományozással segítenek az iskolák helyzetén, a falu azonban nem emelkedett fel arra az öntudatra, amelyre ma a kisebbségeknek hivatkozni kell. Nagyvárad maga 390.000 főt vállalt, s ezenfelül 120.000 leit adtak nekünk a hívek, ami tekintve azt, hogy 1914-1918 között kevés a gazdag, nagyrészt paraszti, kereskedő, munkás, a hitélet s a nemzeti öntudat emelkedettségét jelenti.

Mivel az önkényes adományozások a mi kisebbségi kulturánk állandó segítségét nem biztosítják, ahhoz a módszerhez folyamodunk, hogy a kulturadót lélekszám arányában kivetjük. A behajtásra nem hiszem, hogy szükség lesz. Az impérium első éveiben a hatóságok úgy avatkoztak az autonómiánkba, hogy megállapították a tanszemélyzet fizetését s a gyülekezeteket kötelezték a kivetett összegek fizetésére. Ma már magunktól is tudjuk, mennyi kell a tanítóinknak s tanárainknak s bár az állam valósággal tömi a tanszemélyzetet pénzzel, mondhatjuk, hogy tanítószemélyzetünk javadalmazás tekintetében nem áll hátrább az államiaknál.

Megkérdeztük dr. Lestyán Endre r. k. plébánost a katolikus iskolák fenntartása felől:

— Nálunk új az iskolaadó, mondotta az Őrszem szerkesztője, — de már beleélté magát az egyházközség minden tagja. Valahogy befolytak a kivetett összegek,

Anglia folytatja Egyiptom megrendszabályozását

A Népszövetségtől vár Egyiptom segítséget

Negyven év óta küzd Anglia — Egyiptomért. 1882-ben okkupálták az angolok Egyiptomot s ugyanakkor vették át Szudán felett is az uralmat. Anglia világkereskedelmi érdekei kapcsolódnak közvetlenül ebbe az okkupációba. Rengeteg vér folyt abban a küzdelemben, amely az iszlám fanatizmusa s Anglia világpozíciója között dúlt. Gordon pasa, Chartum kormányzója, lett e küzdelemnek első áldozata. A 80-as években hirhede vált máhdi csaknem tíz esztendeig volt ura a Szudánnak s csak Kitchenemnek sikerült többrendbeli óriási előkészületek után véget vetni a máhdi uralmának.

Sir Lee Stack megölése most Angliát oly lépésre készítette, amely némi tekintetben hasonlít ahhoz, amelyet Ausztria-Magyarország tett Szerbia ellen a trónörökös-pár meggyilkolása után. S amely a világ-háború lavináját útnak indította. Az angol kormány tudvalevőleg szigorú ultimátumban az egyiptomi kormánnyal szemben több követelést támasztott; ezeket csak félig teljesítette az egyiptomi kormány, mire Anglia azzal felelt, hogy katonaságot dirigált Egyiptomba, az angol katonaság megszállotta az alexandriai vámot és a „Voliant” hadihajó 500 matrózzal demonstrál. Az egyre kiélesedő és beláthatatlan jelentőségű afférnek fejleménye most az, hogy az egyiptomi kormány most proklamációban a Népszövetséghez fordult segítségül Anglia ellen.

Heves viták a parlament éjszakai ülésén

Bukarestből jelentik: A képviselőház tegnapi éjjeli ülésén a felirati vitát folytatták.

Buzdugan besszarábiai parasztpárti képviselő a felirati vitát legalkalmasabbnak tartja arra, hogy a nép sérelmeit feltárhassák. Besszarábia súlyos viszonyait ismerteti. Ezután Buzdugan a besszarábiai közigazgatás hibáira mutat rá és kritizálja a pénzügyminiszter intézkedéseit, valamint a földosztás körüli hibákat. A besszarábiai oktatási rendszert is hibáztatja és követeli, tegyék lehetővé, hogy a falusi ifjúság is bejusson a főiskolákba.

Ismerteti ezután nemzetközi szempontból a besszarábiai kérdést. Hangoztatja az orosz veszedelmet, mert a szovjet sem mondott le a pánszláv propagandáról.

Az éjszakai ülésen dr. Ciugureanu Daniel (nemzeti párti) szintén a besszarábiai kérdéshez szól hozzá. Indítványozza, hogy az adókat ne az állam alkalmazzotta, hanem a községi lakosság által választott előjáróság hajtja be. Ebben az esetben öreájuk hárul a felelősség.

amelyből fenntartjuk az olaszii-, ujvárosi, velencei iskolákat és segítjük az apácázárdákat, amelyeknek alapjaik is vannak s ebből tartják fenn magukat. Iskoláink tehát nincsenek veszedelemben, falun önkényes adományokkal is segítenek a felekezeti iskolákon.

Londoni jelentés szerint a proklamáció, melyet Egyiptom a világ parlamentjeihez intézett, azt mondja, hogy

Szudánt Egyiptomtól elválasztani nem lehet és az angol kormány, a főparancsnok meggyilkolásával kapcsolatban, Egyiptomot gazdaságilag megakartja fojtani.

Anglia követelése — úgymond a proklamáció — a modern történelemben példátlanok.

London, november 25. Henderson konstantinápolyi angol ügyvivőt Kairóba meghatalmazott miniszterre neveztek ki Allenby egyiptomi angol főmegbízott támogatására. Az egyiptomi parlament mindkét házát elnapolták.

Alexandriában az angol cirkáló két matróza eltűnt. Lapjelentések szerint Chamberlain megbeszéléseket folytatott a vezérkari főnökkel és Evans hadügyminiszterrel. Az új egyiptomi kormány megalkult, mely mohamedánokból, keresztényekből és zsidókból áll.

London, november 26. Az Egyiptom elleni intézkedések folytatódnak. Több ezredet Szudánba szállítottak. Kairóban az óriási esőzések miatt semmi tüntetés nem volt. A diáksztrájk tart. A város utcáin ma egy angol hadosztály feltűzött szuronnal menetelt végig.

Ciugureanu beszéde közben heves polemia kezdődött Jamandi és Vajda Sándor között. Többen ugyanis megzavarták Ciugureanu beszédét.

Vajda a közbeszólók felé kiált:

— Önök viccelnek, amikor egy tragédiát tárgyalunk.

Jamandi: Legyen nyugodt, mi egész szívvel részt veszünk e tragédiában. Közbekiáltás: De hol van és hol volt maga?

Pop C. István: Budapesten proklamálta a románok elszakadását.

Ciugureanu ezután a közigazgatás hibáit tárja fel.

Az éjszakai ülés éjfél 12 órakor ért véget.

A szenátusban Baciú lelkész (nacionalista) kérdi a közlekedésügyi minisztert, igaz-e, hogy a vasutnál ujabb ismét milliós panama történt. És az igazságszolgáltatás kérdi, igaz-e, hogy az útlevél-panamában több képviselő és szenátor milliókat keresett.

Hasnas: Mondja meg a nevüket,

had fogjuk galléron őket és röpsük ki. Ezután Hasnas a targu-ju-i-petrozsényi hid kijávitását kéri, esetleg katonai segítség.

Baranyi András többmilliárdos amerikai öröksége

Előre kell bocsájtanunk, hogy a hír még nincsen megerősítve, de ha valóban úgy történt, ahogy Baranyi András szerencséséről az értesüléstünk szól, akkor a fantasztikus és váratlan amerikai örökség igazán olyan férfit ért, akiől senki sem fogja irigyelni a boldogító sorsfordulatot.

Berttyófaluba tegnap a budapesti angol konzulátustól az az információ érkezett, hogy Amerikában nemrégiben elhunyt a magyar Biharvármegye aispinjának, Baranyi Andrásnak egy közei rokona, aki után nem kevesebb, mint

nyolcszázezer dollár örökség maradt fenn.

Az értesítés szerint a horribilis pénzről magát Baranyi Andrást kétszázhatvan milliórd magyar korona illeti.

Nem tudjuk, mennyi felel meg e híradásból a valóságnak. Bizonyos az, hogy amerikai öröksédségek esetében a fantáziák rendszert fokoloztan működnek. Viszont Baranyi Andrást nem egy ízben környékezte már a szerencse. A világháborút megelőző években Baranyieék taláros és felsődnarai birtokán fedeztek fel olyan nagyarányu és prima aszfalt-régeket, hogy az iránt a legkomolyabb angol pénzügyi

séggel. — Ezután a bizottságokba vonultak vissza a szenátorok.

körök is érdeklődni kezdtek. De az 1911. évi hírtelen leromlott gazdasági viszonyok, majd a háború kitörése folytán a birtok értékeinek liknizásával kapcsolatos tervek kátyuba kerültek.

A Baranyi-családon egvéként igen sokat lenditene az örökség, mert tagjai nagyrészen leszegényedett emberek. Baranyi András és Tiboron kiál (aki már öveses i főszolgabíró) igencsak a kistisztviselők és nem a legfnyesebben dotált megyei hivatanokok a család tagjai. Baranyai Andás élesatji, Z. ignond is már abból a fizetéséből él, amit mint várnagy élvezett az eg. koron még pallosjoggal bíró Biharvármegye szolgálatában.

A legrebi b. biharvármegyei nemesi család (őseiket a XIII. ik századg tudjuk vissza-vezetni a Baranyiak) többé már nem tudott anyigilag talpraállani. Baranyi András is szegény, puritán tisztviselője volt pátriájának. E őb mint allegyző, majd az impériu nvállozás után Berettyófaluba költözve, mint alispán szolgált a megyét.

Ha az örökség arányairól szóló hír igaznak bizonyul, ugy nemcsak Baranyi András, hanem egész rokonsága máól holnapra a legnagyobb jónód révébe érkezett.

teles mutatni a tag, hisz a jó vezető az egész tézményért dolgozik. Elég, ha a tag nevét szolgtatja s oly ember qui iurat in verba magistri. Egek ugy látszik, nem gondolják, hogy a világ tja, hogy felhajtott emberek tanuságára csak a l. zugságnak van szüksége, mert az igazság védi magát. Ezen áldozatért minden tagnak joga van zsákmányhoz, persze mindenkinek be kell várnai neki kitizött időt.

Fegyverek: a rágalom, alapítva ezt emberi voltunk lényegéhez tartozó apróbb hibákra, melyket lelkitartalmukhoz hasonló dolgokra érzék, felfogó képesség által táplált fantáziával óriási tá. alakká növesztik. Világos tehát, mily fény sugar fognak e felfogó képességekre hatolni, tudva le ugyanis, hogy az átlátszó színes testek csak a nühöz hasonló sugarakat bocsájtják át.

Propaganda eszközeik a dob és trombita, lyekkel zavarba hozzák a hallgató közönséget, hogy ne engedjék szóhoz jutni a vádlottakat. Magához hasonló bírákat kérnek s hoznak, hogy mag szerezelpjenek, mint vádlók s mint bírók is, s igyekezővén hivatalos formát adni köpésüknek, mert hisz van ilyen is — elfelejtve, hogy a kö szvenvedély csak azon egyén becsületének válik rára, aki ily kicsinyes eszközökhöz folyam (Mavrodin urnak beszéde a tanári testület érte leten. A vádának Filip ur által történt felterjtése, Campian urnak abbeli kérelme, hogy ny általa megnevezett inspektort küldjenek fegyvtartani.)

Zászlójuk felirata: idealizmus, érdeknélküls az az erkölcsök megtisztítása. Mindezen szép hatu zatu szavak a felekezetiiséggel, mely látszólag egész mozgalmat táplálja, csak erős narcosis hivatva, hogy elaltassák a közönséget és az áldot, hogy azalatt ők nyugodtan végezzeék teendő ket. Nagyon jól tudják ők, hogy az áldozat az az operáció után ébred és hányszor sikerül az az operáció, hogy az áldozat fel sem ébred to.

A vezető látszólag megelégszik a zsákmány osztásának dícsőségével, de csak látszólag, mert ki más, magasabbra törő tervei vannak. A hely nek egész seregével akarja magamagát körül v, hogy a végén mint ezeknek vezércsillaga üljön zéjük, azokat vezetve s azoknak szolgálatait fo va, mint olyanokét, akik neki köszönhetik állat. (Mavrodin ur kijelentése, hogy értené, a államtitkári állásra törekedjen, de semmi szín direktori vagy inspektori állásra.) (Folytat.)

Gavril Tau

Nyilatkozat a Gojdu-liceum ügyében*

Tisztelt Szerkesztő Ur!

Mivel a Gojdu-liceum tanári karában keletkezett mozgalomban többször esett szó a liceum nevelő intézetéről s vele kapcsolatban rólam is s mivel az egész mozgalomnak okát s célját a közönség nem ismeri, kérem az alábbiak közlésére, miből, azt hiszem némi világosság fog származni.

Az impérium átvétele után, 1919 szeptemberében a volt realiskolának nem volt, csak 2 tanára s 4 növendéke. Ily körülmények közt az állam nem tarthatta meg az intézetet. Ki is mondták rá az ítéletet. Az utolsó pillanatban érkeztem meg Váradra s jöttem a tervvel, hogy falukról toborozunk növendékeket. A terv kivitelére engem kértek, mit eredményesen meg is tettem. A szülők kívánságára intézetekbe akartuk a gyerekeket elhelyezni, de nem lehetett; intézet alapításra buzdított tehát az akkori iskolaszék, épületet s mindenféle segélyt ígérve. Megkezdtem, de az iskolaszék pár napra rá fele szolván, az ígért segélyből egy fillért sem kaptam. Segélyt kértem a várostól, megyétől, államtól, de hiába. Magamra voltam hagyva 75 növendékekkel a real. iskola felső emeletén minden butor s minden felszeelés nélkül.

Küzködtünk a butorszerekkel, küzködtünk a növendékek eltartásával, mert évi eltartásban az akkori pénzösségben csak 1200 forint évi díjat fizettek s küzködtem a Magyarországból itt rekedt növendékek eltartásával is, mert értük senki egy fillért nem fizetett, pedig 13-an voltak s még ruhával s cipővel is nekem kellett ellátni. Sok utánjárásra kölcsönbe kaptam a leányintézetből a fiuk egy részére ágyakat, szekrényeket, meg egyéb apró butorokat egy évi használatra s még több k. hincselés után — talán hogy egyszer már megcsabuljanak tőlem — 10 hold földet bérbe. Sok küz

* Tautu tanár, akinek a neve körül hetek óta oly sok vád csapott fel, tegnap hosszabb nyilatkozatot küldött be hozzánk. Mivel eddig neki nem állott módjában megszólalni, a nyilatkozatot két részletben közöljük azzal, hogy mindazoknak számára, akiket ő érint, lapunk hasábjai válaszadás céljából minden korlátozás nélkül rendelkezésükre állanak.

ködés és munka után az intézet emelkedni kezdett, előbb lassan, majd mind gyorsabb tempóban, úgy, hogy most egyike a legjobb intézeteknek.

Az állam kezdetben egyáltalán nem törődött vele s öt éven belül mindössze 106.000 lei segélyben részesítette, miből az intézet csak 56.000 leit használt fel. Ily segélyt az állam más felekezeti és privát intézeteknek is adott. A liceum az első esztendőknön nem tartotta magának s az utóbbiakban óhajította csak ezt bírn. Magam kezdetől fogva odatendáltam, hogy a liceumnak adjam át.

1924 április havában megjött a rendelet az intézet államosítására. Az átvétel grosso modo megtörtént még a nyáron, részletesen pedig most novemberben. Magam részéről az intézetnek ajándékoztam mindent, amit majdnem emberfeletti munkával 5 éven át össze tudtam gyűjteni circa fél millió lei értékben. Jóllehet, az eltartási díj intézetünkben mindig alacsonyabb volt, mint bárhol s a szegény tanulók száma, akiket ingyenesen tartottunk el, nagyobb volt, mint bárhol.

Most, hogy az intézet rendbe volt hozva, most, hogy államosítva van s nem kell annyit dolgozni, megindult a tülekedés az intézet adminisztrátori állása után is, bünmül róva fel nekem, hogy még kezdetől nem vezettem az állami intézményeknek előirt lajstromokat, mintha más privát intézmények tették volna ezt s mintha az állam nekem erre pénzt és segélyt adott volna.

Nem joggal állunk különben itt szemben, hanem egy komplottal, melyet temetkezési vállalatnak is nevezhetnünk. Ennek szála tovább terjednek a tanári kar tagjain s ehhez hasonló vállalatokkal az ország minden részében találkoznak. Célja ennek kizimozdítani állásaikból azon tanfelfiakat, a kiknek hivatala a mindennapi szegényes kenyőren kívül ünnepnapra kalácsot is biztosít.

Beiratkozhatik e vállalatba bárki, aki munka nélkül akar valamit elérni: előrehaladni, vagy állását biztosítani. Be kell iratkozniok mindazoknak, a kiknek lelkiismeretük azt sugja: kiabálj: „Fogjátok a tolvajt!”, hogy a zürzavarban a világ ne lássa vétkeiket és jogszerinti tagjai azok, akik nem gondolkoznak, vagy szabadulni akarnak a terrortól. (Ezt igazolja Mavrodin urnak a tanári értekezleten tett szarvas okoskodása: Ki nem tart velem, vétke, mintha más eshetőség nem is volna.)

Tagsági díj nincs s produktív munkát sem kö

Nagy elárusítás

óriási raktár miatt **télikabé szövetekben**, öltöny és fűtöltő szövetek legolcsóbb árban

HAVAS és GRÜNFEL posztóáruház, Avr. J. (Kossuth)-u. 8. — Cläre Hly

DORIAN FILMSZÍNHÁZ

Ma, csütörtökön utoljára

Vigjáték műsor

Zigottó

mint fűrészgári munkás.

Zigottó

mint repülő apacs.

A másfél árva

Baby Peggy

mint filmszínész.

Négy 2 felvonásos burleszk

Luca P. Niculescu fiókja

Oradea-Mare, Bulv. Regele Ferdinand 11. sz. alatt tisztelt vevőinek tudomására hozza, hogy november hó 15-étől kezdve rövid időre összes áruinak árait mélyen leszállította. **IGAZGATÓSÁG**

A filharmonikusok megnyitó hangversenyéről

Amióhán értékes műsorral kezdtek meg a filharmonikusok új szezonbeli koncertjeiknek sorozatát, tegnapi koncert igen sok látogatót vonzott, kitünően volt, ha a rendes tagok száma még tekintély mértékben szaporodott. A hangverseny ismét „Les Préludes” c. szimfóniát kezdte, amelyet vezettek be. A Les Préludes alapszámát Lamartine poemájából merítette. E műve francia költő következő, gyorsan egymásba foltozó, földfátyoszerű képeket vonultatja el lelkiismeret előtt: Szerelmi boldogságot, Vihart, Felmárást s a Győzelmes harc képét. Liszt kilenc zenekari szimfóniája közül éppen a most előadottat találja legjobban sikerültnek, illetve legteljesebbnek, bár ez a mű is eredeti téma híján van, az előadótól van áthatva s zenei banalitásoktól mentes.

Azál mesteribb e mű differenciálatlan válasza, hiszen szép hangszerelés. Les Préludes egykori műsordarabja minden számottevő koncerteknek; a bécsi bemutató előadásán azonban a publikum részéről igen vegyes érvelésnyilvánítás jutott.

Modik szimfóniák Beethoven harmadik szimfóniájához az Eroicát játszták, mely műnek megadta a páratlan érdekessége, a zenetörténelemből álló híressége, miszerint bemutatója alatt — Bécsben — annyira tetszett, hogy a szimfóniák első előadását után nyomban megismételték az egész művet.

Köndöttan „hősi” jellege voltaképpen csak a mű tételének van. Annak meghallgatásakor a nyomatást nyerjük, mintha a tiszta hármasszómban merev feszességgel nekilendülő főtevékenység egy hőst feltűntetne leleplezett. De a következő néhány taktus elhangzása után a hangulatot rejtett gyász tolmácsoló akkor szűnik fel, melyek később mindgyakrabban a szimfóniában megismétlődnek s az egész tétel hajdalomtól áthatott jelleggel költésőzőnek.

Az vége a nemes regnigálós bús hangja vezetésén első tételben, melyben — úgy tűnik — a már az elvörös hőst lépne elénk. A következő tételben a „hősi” elem még fátályozottabban kereszttül. Legelragadóbbak a mű szolid „hősi”-jei. A zárótétel lett volna hivatva arra, a hősi elemet teljes erővel kifejezésre juttassa a mű szerzője — persze öntudatos szánakkal — nem így tervezte. Mint Beethoven a biográfusa, az angol Thayer, találozta meg a „Egmont”-nyitány rövid zárószimfóniájából a több hősiesség árad, mint az Eroica egész tételéből. A negyedik tétel bájosan himbálózó variált énektemáját szerző — tudvaleg a legutolsó hangig Prometheus című balletjének szíve vette át, sőt besorozta azt később a „Tánce”-k közé. Kiváló szépen sikerült a díszek a „Gyászinduló” fenségesen komor hanghallgatóságával megérzékeltnie. Befejező Tannhäuser-nyitányát kaptuk.

Az előző Vömácska József elszánta magát arra, a felette nehéz művet zenekarával betanultsora nyilván bízott a régi görög mondás beteljesítésén, mely szerint: „Az önbizalom már az első siker nagy részét jelenti.” Ez a piece csak a várokozásokon felül jól sikerült. Nem szabad en kívül hagyni, hogy ezen rendkívül képzett zenekari alkotás minden elite-szimfónikus orkester egyik erőpróbája. Ezzel mutatkozott be a zenekar — annak idején Nikisch Arthur is a filharmonikusoknál. Hogy Vömácska tanár a tulnyomórészt — bár igen jó, — de mégis illetékesből álló vonószekarral s Wagnertől nem is szokott fuvósokból ily sikerült interpretálni e nyitányt, ez mindenek csodáért méltó. Biztos keze alatt az orkeszter minden részletet nyújtott. Magasabb művészi teljesítményt a filharmonia karnagya a rendelkezésére bocsátott nem is csíholhat ki, mint a ma elért eredmények voltak. A zenekart az első ülő koncertmesternő, Pollermann Aranka szokott rutinjával lelkesen vezette. A koncert adminisztratív részéért a fáradtság nem ismerő filharmoniai körbeli titkárt: dr. Farkas Viktort illeti föltétlen elismerés.

Guttman Miklós.

Nagy vihar Jaures hamvai fölött a francia parlamentben

Nathusius tábornoknak nem kell kegyelem

Párisból jelentik: A kamarában tegnap interpellációt terjesztettek be azoknak a kommunista zavargásoknak az ügyében, amelyek Jaures hamvainak a Pantheonba történt beszállítása közben történtek. Az interpelláció igen vehemens jelenetekre adott alkalmat. Az interpelláló Titainget képviselő kifejtette, hogy

Nollet tábornoknak a vasárnapi forradalmi tüntetések előtt menekülnie kellett, a lakosság pedig kénytelen volt tisztelegni a vörös zászlók előtt.

Arra a baloldali szemrehányásra, hogy az ő megválasztásánál pénz játszott szerepet, Titainget azt válaszolja, hogy a jelenlegi francia kormány tagjai sem átalottak pénzt elfogadni a „Gazdasági Érdekek Uniójának” alapjából.

Herriot a felszólalás eme pontja ellen hevesen tiltakozik. Felszólítja az interpellálót, hogy mondjon neveket és precizozza vádjait. Az interpelláló képviselő erre kijelenti, hogy 1919-ben a „Gazdasági Érdekek Uniója” pénzzel támogatta azt a listát, amelyen Herriot neve is állt.

További vita folyamán Herriot tagadja, hogy a vasárnapi tüntetések közben erőszakosságok történtek.

— A párisi lakosságnak — úgymond — több érdeke van a rend iránt, mint Önöknek, akik ott ülnek a parlament jobb-oldali padsoraiban. Ez a lakosság egy 1914-ben végrehajtott bűnt tett jóvá, amikor Jaures hamvait a Pantheonba szállította. Ez a lakosság meg fogja védeni a köztársaságot a kommunisták, de meg fogja védeni a reakcionáriusok ellen is.

A vitában kifolyólag Herriot felvetette a bizalmi kérdést. A parlament háromszáz-tizenhét szóval százkilencvenhat ellenében bizalmat szavaz Herriotnak.

A Nathusius-féle ügyben a parlament ülése folyama alatt az a hír terjedt el, hogy a tábornok a mai nap szabadon bocsátják, mert a köztársasági elnök már alá is írta Nathusius megkegyelmezését. Másrészt Nicolai ügyvéd, Nathusius védője kijelentette volna, hogy Nathusius vissza fogja utasítani megkegyelmezését s ragaszkodik póre revíziójához.

Haller István egy hajóslársaság ügynöke lesz Amerikában

Haller Istvánról, a numerus clausus megalkotójáról szóló tegnapi cikkünk élénk feltűnést keltett. Haller István, mint ismeretes, a bársonyszéktől való elbucuzása után merész lendülettel közgazdasági tevékenységbe kezdett.

Nemcsak a Tanító Bankba volt érdekelve, hanem egy másik kis bank alapításában is részt vett, mert a katolikus egyház tulajdonában lévő birtokokkal kapcsolatos üzletek lebonyolítását tűzte ki célul. A Tanító Bank bukása alapjaiban megdőpázta Haller István közgazdasági babérait. A kisemberek kártalanítása felemészítette összeköttetéseit, mert csak így sikerült a bűnügyi utat elkerülni. Rövidesen ezután a másik bankkal is baj történt. Haller, aki minden anyagi erkölcsi erejét felhasználta a Tanító Bank szanálására, nem akarta a másik intézete válságát is megérni.

Elutazása előtt barátai mozgalmat indítottak és gyűjtöttek a volt miniszter számára. De a gyűjtés abszolút nem mutatkozott sikeresnek. Így jött kapóra Hallernek Szabó József treutoni plébános akciója, aki azzal, hogy a pápa szent évet hirdetett, Rómába akarja vinni a buzgó katolikus magyarokat. A vallási résznek azonban van üzleti része is. Ugyanis Szabó plébános, aki társult Hallerrel, egyezséget kötött egy hajóslársasággal, hogy a szállított emberek után jelentékeny províziót kapnak.

A zarándok ut sikere most Haller agitatórikus fellépésétől függ, aki arra is felhívja a Rómába zarándoló magyarokat, hogy őshazájukat is látogassák meg. Ezért természetesen a hajóslársaságtól, mely Róma legközelebbi kikötőjéből Triesztig szállítaná a hívő magyarokat, külön provízió jár. Haller tehát reménydusan indult Amerikába, mert siker esetén anyagilag ismét rendbe szedheti magát. Megindult azonban Amerikában egy másik propaganda is, amely ismertetni fogja az amerikai katolikus magyarokkal, hogy az országában talajt vesztett Hallert nem egészen a vallási fanatizmus küldte át az Óceánra.

SUNFIELD
ORADEA-MARE

DOMBORNOMÁSU
NYOMTATVÁNYAI
A LEGSZEBBEK

APOLLÓ MOZGÓ

Ma és holnap

Ferdinánd király szobrának leleplezési ünnepélye

A királyi felségek megérkezéséig az ünnepély befejeztéig minden látható.

Ezt követi Musset világhírű regénye:

Margot

Gina Palermoval a főszerepben.

chwartz Lajos uriszabó, Ep. Ciorogariu(Uri)-u. 1.

Az angol font nagy áresése és a cseh korona válsága

Bécsből jelentik: A bécsi pénzpiac érdeklődése teljesen az angol font esése felé fordul. Az angol font esése a keleti helyzet kiéleződésével függ össze. Párisban, Zürichben, Amsterdamban egyaránt esett a font. Zürichben zárlatkor 23.95-ért kilták.

A cseh korona sorsának további fejlődése, mint Bécsből jelentik, igen nagy aggodalmat kelt. A riadalomra a Times cikke adott okot, mely Csehszlovák részére pénzügyi ellenőr kiküldését követeli.

A cseh lapok felháborodással tárgyalják a Times cikkét. Tény azonban, hogy a cseh költségvetést nem lehet egyensúlyba hozni, mert a katonai kiadások nötkönnének. A Times szerint kizárt eset, hogy Csehszlovákia külföldi kölcsönt kapjon és az e célból Angliával és Amerikával folyó tárgyalások már meg is szüntek. A cseh korona ezzel nagy válságba került. Prágából jelentik: A prágai tőzsde a bécsi realizációkra gyengült.

Megkezdtek

Hercz Imre kihallgatását

Az olasz-i rendőrkapitányságnál tegnap kezdtek meg Hercz Imre szalonakereskedőnek kihallgatását. Mint ismeretes Hercz Imre a napokban kényszeregységet kért önmaga ellen és ugyanakkor a Dácia Bank RT. bűnvádi feljelentést is tett ellene.

Radu komiszár hallgatta ki Hercz Imrét, aki azzal védekezik a súlyos vád ellen, hogy neki sem fizettek adóit és ezért volt kénytelen ő is a fizetéseket beszüntetni.

Radu komiszár kérte Hercz Imrét, igazolja hivatalos iratokkal, hogy milyen összeget tesznek ki az ő veszteségei, azonkívül azt is, hogy abban az időben, amikor a Dácia banktól felvette a 136 ezer leit, meg volt-e még a vagyona, ki tudta volna-e akkor fizetni az összeget.

Egyben tudatták Hercz Imrével, hogy a vizsgálát befejezéséig a várost el nem hagyhatja. Ma reggel újból kihallgatják Hercz Imrét.

A Helikon házi kiállítását

néhány nappal meg kellett hosszabbítani, tekintettel arra az általános és intenzív érdeklődésre, amit a Pataky-hagyatékknak frappáns és művészi dolgai kiváltottak a közönség egész egyeteme körében.

Most, hogy egy kis összefoglalót tartunk a nivós és előkelő tárlat eredményéről, teljesen tárgyilagosan meg kell állapítani, hogy ez a kiállítás a maga körében határozott missziót teljesített. Nagy anyagi áldozatok árán a legstílusosabb miliőben, a tizenhatodik század olasz iskolájától a modern pictura legkiválóbb reprezentációjáig mutatta be ez a házi-kiállítás a festőművészet legragyogóbb alkotásait. De ezenkívül képviselve voltak a kiállításon a világ művészettörténetében régen helyet foglaló mesterek: Munkácsy, Than, Telepi. A francia grafika büszkeségei.

Százötvennél több válogatott művészi festményben, rajzban volt része a közönségnek, mely értékelni is tudta a kiállítás nagy jelentőségét, mert a lefolyt tizenkét nap alatt ezerhétszáz ember látogatta a kiállítást.

Dacára a nehéz gazdasági viszonyoknak, tekintélyesebb eladás is történt, mert hiszen egyenesen lehetetlenség és a szép ellen vétő mulasztás, ha ebből a soha viszsza nem térő gazdag anyagból nem vásárolnak. Hogy az utolsó Pataky-képeket mindenki részére hozzáférhetővé tegyék, a Helikon vezetősége — kizárólag most és erre való tekintettel — úgy alakította az árakat, hogy az utolsó két napon a meglevő Pataky-képekhez már ezer leiert hozzájuthat a közönség. (Str. Bratianu—Szaniszló-u. 1.)

Eladott lakások ügye

a lakásbizottság előtt

Varró Domokos kapott ideiglenesen két szobát

A lakásbizottság tegnapi ülésén több érdekes ügydarabot tárgyalt. Mindegyik között azonban kiöndös érdeklődésre tarthat számot az a két lakástűgy, amelyek tárgyalása folyamán beigazolták, hogy azok, akik számára elrekvirálták, a rekvirált lakást továbbadták.

Schneller postafisztviselő ezelött két évvel kiutalás útján kapott a Nagy Sándor-utca 11. szám alatt egy két szobás lakást. Az egyik szobát azonnal átadta Scherz fogtechnikusnak, aki ott rendelőt rendezett be. Egyben egyezséget kötött Scherzrel arra vonatkozólag, hogy mihielyt lakást kap, átadja a másik szobáját is. Ezt a másik szobát azonban az egyezség ellenére dr. Weimann Izsó ügyvédnek adta el a postafisztviselő s Weimann a szobáért cserébe Schnellernek másutt szerzett lakást. Az ügyvéd később aztán kieszközölte, hogy szobáját a lakásbizottság a rekvirálás alól mentesítette. A háztulajdonos lakár nem fizetés címén a bíróságnál kilakoltatási eljárást indított Scherz ellen, amit a törvényszék el is rendelt.

Scherz viszont feljelentette a lakásbizottságnál a háztulajdonost, hogy a felszabadult szobát rekvirálta el, mert az azelőtt is rekvirálva volt. A bizottság a szobát el is rekvirálta és egy főhadnagynak adta ki. Dr. Weimann Izsót a lakásban meghagyta.

Foglalkozott a lakásbizottság a 38 évi állami szolgálat után lakásától megfosztott műszaki tanácsos Varró Domokos kérelmével is, akinek Imrik plébános házába utaltak ki ideiglenesen egy két szobás lakást.

Decemberben kezdődnek az adópanaszok tárgyalásai

Megirtuk a minap, hogy az iparvállalatok és kereskedelmi részvénytársaságok panásszal éltek az adókivetés ellen, mert az összehasonlító módszer szerint állapították meg az adókat s a hiteles könyveket nem vették figyelembe. A nagyváradi adópanaszokat a Casatie nemcsak megkapta, de ki is tűzte tárgyalására. Az első tárgyalás december 2-án lesz, ekkor kerül tárgyalásra az Egyesült Bank és Takarékpénztár adófelülbizsgálata.

Az egyenes adók kivételése és előírása tekintetében a pénzügyminiszter rendeletet adott ki, amelyben arról intézkedik, hogy azoknál az előfizetőknél, akik az előírt adónál többet fizettek be, a többletet nem kell átvenni a következő évre, hanem a kivételt kell annyival felemelni, amennyi a többletbefizetés. Ennek megértése céljából megírjuk, hogy tavaly az adóév csak áprilistól december végéig terjed, tehát háromnegyed évre.

Egyes adózók azonban tévedésből, szokásból, vagy a kivételről szóló utasítástól félrevezetve egész évi adójukat kifizették. Ezeknél tehát az egyenesadó kivételét 1923-ra felemelték azzal az összeggel, amennyivel háromnegyed évre többet fizettek. Az idén azonban a ren-

delet szerint a kivételt annyival kell csökkenteni, amennyivel többet fizették az adómult háromnegyed évre esedékes adónál. Most már az előírt fizetvéő elfelelez arról, hogy az adózónak tavaly többlet fizetett az idénre az előírt nem csökkentett felelőben, az adózó károsodhatik.

A regátbeli s a volt erdélyi egyenes előírás közti különbség azonnal látható, mihielyt az adózó nemcsak az 1924. évről hanem az 1923. évre eső kivételről is tájékozik s esetleg kiderül, hogy tavaly háromnegyed évre fizetett annyit, mint az idén egy év.

A ma esti Bokor—Kósa hangverseny műsor

Bokor Juditról a világ metropolisainak a hódolat és ünneplés hangján írunk. A hangversenyvállalat csak annyit ígér Bokor művésznőről, hogy a publikum éppen olyan zissal és feledhetetlen élménnyel fogja elhatni hangversenytérmet, mint Rubinsteinnél és Pionánál. A közönség rá fog jönni a Musica kommunek értékére; hogy amikor egy „világhírű művésznőt ígér, akkor valóban az is jelenik meg diumon; hogy a közönség mindenkor nem csak sebbet, hanem sokkal többet fog kapni; hogy mennyit vár. A súlyos ritkaságszámba menő elő: Bokor-Kósa: Saint-Saens: Concert, Grieg: Adagio, Gluck: Melodie, Haydn: Menuett, Dini: Variationen, Schubert: Adagio und Lalo: Chant ruses, Glarunow: Melodie arab vidoff: Am Springbrunnen. Kósa György száma: Beethoven Rondo Capriciosa, Liszt: que d'amour. Jegyek a Musicában.

Ha elegánsan akar öltözködni, keresse fel
HERSKOVITZ
elsőrangú trió szobá Udizel. Str. Geo. Masolu (Mexey Mihály-)

SÁRCIPŐ HOCIPO és TORI
CIPŐ prima gyárimányu
választékban reklam árak
kapható

HAAS LIPOT
Linoleum üzlete, Bul. Regele Ferdinand 5.

Megkezdődött a nagy
karácsonyi vásár

MOLNÁRNÁ

Bulv. Regele Ferdinand
(Rákóczi-ut) 9. sz. alatti

hol uri divat, kötött-
és szövött árak a

legolcsóbban
beszerezhetők

MARKOVITS JÓZSEF kelengye, fehérnemű és bék
minőségű cernavászon lerakaa
Megnyit! Strada Ciorogariu (Uri-utca) Nyiri-ház. Megnyit!
Az árak olcsóbbak, mint bárhol. Kérném a nagyérdemű közönség szíves meggyőződését.

LIDONXGOK

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL

ADÁ PRINŦUL CAROL (VOLT SZILÁGYI DEZSŐ-UTCA) NO 6.

Kiadótulajdonos:

BONNENFELD ADOLF RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

ELŐFIZETÉSI DÍJ:

Hétben: egy hóra 50, negyedévre 1 Vidéken: egy hóra 60, negyedévre 12 Hétven 300, egész évre 600 Lei 180, félévre 360, egész évre 720 Lei

A „Nagyvárad” telefon száma 33

Előzetesek és hirdetések el fogad a kiadóhivatal és a Hegedűs Hirlapiroda (Telefon 13-01)

EYES SZÁM ÁRA BUCURESTIBEN 4 LEI 50 B.

NAPIREND.

1924 — november 27 — csütörtök.

GYERMEKBARÁT estélye: délután fél 6 órakor.

PENTÉKEN: Katolikus Kör első kulturdélutánja fél 7 órakor (Kölkös Kör).

ASÁRNAP délelőtt: Zsidó Lyceum ünnepélyes felavatása. Ez az „Aviva” kulturesélye a Kerek. Csarnokban.

December 1-től kezdve

vásárolja meg okvetlenül a Nagyváradot, ha eddig ezt nem tette volna és egye el gondosan az egyenként megvásárolt újság első oldalát. Mert a Nagyvárad ezer leles készpénzkisorsolásán nemcsak előfizetőink vesznek részt, hanem azok is, akik példányonként vesznek meg a lapot. Január közepén meg fogjuk írni, hogy melyik öt decemberi és öt januári címoldalának bemutatásával kell igazolni, hogy a Nagyváradot az olvasó minden nap megvette.

A húzás 1925. január 18-án lesz. Ha addig a Nagyváradra előfizet, vagy mindennap megveszi, valóban igen olcsón és előzékeny feltételek mellett vesz részt húszezer lei készpénzajándék kisorsolásában.

* Ujból bezárták a Gojdu-liceumot. A Gojdu-liceum I. II. és IV. osztályát tegnap újból bezárták, mert ezekben az osztályokban a skarlát újból fellépett. A köznevelési főorvosi hivatalban tudakozódunk, és semmi hivatalos tudomása nincs a hivatalnak az osztályok bezárásáról.

* Mindenkinek márványba vésik a nevet, aki a zsidó-liceumra adakozott. A nagyvárad i. z. hitközség előjárósága tegnap népes ülést tartott, amelyen a liceum napi felavató ünnepélyét készítették. Az ünnepi műsor megállapítása után az előjáróság nagy lelkesedéssel határozta, hogy kiváló főrabbi: dr. Kereske István Lipót érdemeit a nagyterem talán megemlékező márványtáblán örökíti meg. Egyben ugyancsak az intézet falai közt megemlékező márványtáblán örökíti meg az előjáróság a nevet, akik adományaikkal a jövőre tették, hogy a tudásszerzés e háza ebben a nagyon nehéz időben felépüljön. Ig yakarja és így fogja a hitközség főnői háláját az arra méltó, egyszerű adakozóknak: nevüket és adományaik összegét érdemeik elismerésül és a jövőre megemlékező márványtáblán örökíti meg a nagyterem talán. A hitközség az ünnepélyes felavatásra névreszóló meghívót küldött az összes adományozóknak, a testvér hitközségeknek, az egyházaknak, a polgári és tanügyi hatóságok vezetőinek, az iskoláknak, — egyébként pedig a következő meghívót teszi közzé:

Meghívó! A nagyvárad i. z. hitközség érdeklődő tagjait, a hitközség képviselőtestületének tagjait, valamint a zsidó-liceum tanulóinak szülőit tisztelettel meghívjuk a liceum épületének felavatási ünnepélyére, amelyet f. é. november hó 1-én, délelőtt 11 órakor az iskola Iványi-don-utcai helyiségében tartunk meg. A nagyvárad i. z. hitközség.

* Szatmári Törökvs—Egyetemes bajnoki mérkőzés vasárnap délután 2 órakor

* Uj sorsolás. December 6-án lesz a Hegedűs Hirlapiroda kölcsönkönyvtárának 5-ik sorsolása, melyen öt tárgy lesz kisorsolva. Egy elegáns női modell kalap Klein Simon kalapgyárából (Nagy S.-u. 1.) Megtekinthető a kirakatban. 2. Egy férfi zefiring 2 gallériát, mérték után, Fischer. (Szt. László-tér 7.) fehérnemű üzletéből. 3. Három darab fénykép Dajkovits fényképész-nél (Sas-passage). 4. Két üveg Robin likőr a Robin Charles likörgyárból. 5. Két havi kölcsönkönyvtár előfizetés.

* Ma van az Irimie-tárlat ünnepélyes megnyitása. Tegnapelőtt röviden ismertették N. Irimie festőművész, Gojdu-liceumi tanár tárlatát, amelyet a vármegye-ház nagytermében rendezett be. A tárlat ünnepélyes megnyitása, ma csütörtökön délelőtt 11 órakor lesz, amikor Marcus István művészeti felügyelő fog megnyitót tartani. A fiatal művész tárlatának megnyitójára felhívjuk a város intelligens közönségének figyelmét.

* Stern Rózsika egyetlen hegedűkoncertje a Katolikus Körben december 3-án.

* Halálos szerencsétlenség a telegdi erdőben. Tegnapelőtt a La Roche és Darvas-cég telegdi erdejében egy kidöntött szálfa leütötte Maranch Endre 51 éves erdészét. Beszállították a biharmegyei kórházba, ahol az éjszaka belehalt sérülésébe.

* Bejan úrnő és F. Macarie kisasszony kollektív képiállítása. Állandóan sok látogató keresi fel a Heymann-udvarban rendezett képiállítást, amelynek teljes sikere van. Különösen sok nézője akadt a nagybányai tájképeknek. Figyelemre méltó a „Naplemente” című hangulatkép és több kitűnően sikerült csendélet. A „svájci tájkép” sok finomságot és hangulatot tükröz vissza és nagy érdeklődést keltettek: a „Pajtások”, „A kutya és a gyermek”, „A kutya” című vásznak is. A kiállítás egész nap nyitva van.

* Nyúl helyett embert lőtt le egy szerencsétlen vadász. Emberölés büntetésével vádolva állott a törvényszék előtt Fassie Teodor miheleui földműves. A vád szerint 1922. január havában vadászfegyverével halálra sebezte szomszédját Melut Demetert. Nem mindennapi szerencsétlenség áldozata lett Melut Demeter. Fassie Teodor elmondotta ugyanis a bíróság előtt, hogy abban az esztendőben rengeteg kárt okoztak neki a nagy számban elszaporodott nyulak. A kert fainak hancsát lerágták és a kertben levő szénaboglyát is ki kezdték már. Több száz leire rugó kára volt már, amikor elhatározta, hogy kipusztítja a nyulakat. Vadászfegyvert szerzett és a ház mellett meghúzóda várta, hogy a sötétség beálltával jöjjenek a kárteknő vendégek. — Már elálmosodtam, — mondja, amikor éjfél táján a sötétségben láttam, hogy valami mozog a szénaboglya tövében. Gondolkodás nélkül felkaptam a fegyvert és nem is céloztam, csak abba az irányba elsütöttem. A fegyverdördülést azonban jalkiáltás és fájdalmas ordítás követte. Azonnal odarohantam és a földön, vérben fetrengve a szomszédomat találtam: Melut Demetert. A kiröppenő srétek hátba találták a szerencsétlen embert és csakhamar ki is szenvedett. A nyomozás megállapította ezután, hogy Melut is tudta, hogy a nyulak odaszoktak a Fassie kertjébe és éppen azért lopódzott oda, hogy nyulat lőhessen. Így történt a szerencsétlenség. A bíróság megállapította Fassie teljes ártatlanságát és felmentette a vád és következményei alól.

* A Katolikus Kör első kulturdélutánja. Mint minden esztendőben, az idén is művelődési délutánokat rendez a Kath. Kör vezetősége. A legelső e hó 28-án délután fél 7 órakor lesz megtartva a Kör nagytermében. Belépti díj nincsen. Az első délután előadója: Kovács Kandid dr. tanár.

* Az Eskütt-per. Budapestről jelentik: Az Eskütt-perben az utolsó két vádpontra tegnap került a sor. Egyik az Amerikába vándorolt Zákány képviselő lőszállítási üzlete, a másik a burgonya-kiviteli üzlet. Eskütt elmondja, hogy Ze öke Antal nemzetgyűlési képviselő betízent neki a fogházba, hogy úgy valljon, hogy a lopott pénzt nemzetvédelmi célokra kapták. Ezután Tömör Angelót halgatták ki, aki az elnök kérdéseire elmondta, hogy a lőszállítási ügyben háromféle vallomást tett. Egyikre Zákány kérte fel. Az elnök mosolyogva kérdezte a vádlótól, hogy ezt a vallomását kinek a kérésére teszi. A tárgyalás folyik.

* Az igazi Ady. Szokatlan kéréssel fordulok a közönségnek ahhoz a részéhez, amelyik Ady Endre nagyvárad i. z. bud pesti életével érintkezésbe jutott. Meggyezéssem a budapesti Rózsavölgyi és Társa céggel már esedékes arra, hogy „Az igazi Ady” címen egy kötetre való kéziratos szállítok arról, akit több, mint egy évtizedig folyton nőni láttam és egyedüli ember volt, akit többnek néztem, mint bárkit. Az a kérés az azokhoz, akik ismerték s vele érintkeztek, hogy ha van valamely írás tőle, amelyet nem közöltek az Ady-Muzeummal, vagy élményük, amely közös az enyémmel, közöljék velem a „Nagyvárad” szerkesztőségébe címezve, hogy ellenőrizhesem adataimat. Szűcs Dezső.

* Hubay legjobb tanítványa: Stern Rózsika, Nagyváradra jön.

* Ipari egyezmény Magyar- és Franciaország között. Budapestről jelentik: Magyarország és Franciaország megállapodtak abban, hogy polgáraikat az iparüzés engedélyezése, megkezdése és gyakorlása tekintetében kölcsönösen egyenlő elbánásban részesítik.

* Megszűnt az Auróra. Az Auróra, a parasztpárt bátor hangú délutáni lapja, tegnap megszűnt. A lap megszűnése határozott vesztesége a román újságírásnak.

* Teozófiai előadások Nagyváradon. John Cordes, a bécsi teozófiai társaság elnöke, Kolozsvárt megkezdte szabad előadásait a teozofia céljairól. Kolozsvár után Nagyváradra jön, ahol előadásain mindenki megjelenhet.

* Bokor Judit csellóművész a legnagyobb közt is az első.

* Fosztoztatják a vagonokat. Tegnap éjszaka jelentették a pályaudvari rendőrségnek, hogy az 5797-es számú tehervagonból 85 kiló cukrot loptak ki ismeretlen tettesek. A nyomozás megindult, hogy kerekítsék az egyre jobban szaporodó vagonfosztogatások tetteseit.

* Jackie Coogan Nagyváradon. Vasárnap délelőtti gyermekmatinéen a főszerepét alakítja a „Papa kedvence” című Dorian-filmnek. Helyárak: Páholy 20, Zsöllye 16, Támlásszék 12, Zártáskék 8 lei.

Feltűnést keltő olcsó árak!

Prima mosott schifon	Lei 36
Prima mussolini vászon	38
Garantált szintarólingzeir	48
90 cm sz. batiszt schifon	59
150 cm sz. lepedő vászon	118
Divat szövet barchet	79
Divalvelourok	88

Világhírű medve fonal
lerakala eredeti gyári árban

UNGÁR ÉS GLÜCK

„Del-Ka” áruháza

Sas-Passage. Főbejárati. Sas-Passage.

* **Hirdetmény.** Az új rendelkezések értelmében az idegen állampolgároknak nemzeti különbség nélkül tudomására adjuk, hogy a mai naptól kezdve a tartózkodási engedélyek meghosszabbítása iránti komoly okokkal jól megindokolt kérelmeket kötelesek a sziguranca fiz nappal a jelenlegi tartózkodási engedélyük lezárta előtt beadni. Azoknak, akik nem tesznek eleget ennek a hirdetménynek, nem fogják meghosszabbítani a tartózkodási engedélyét. Subinspector general: **Aurel Gusși**, szigurancai főnök.

* **Bokor Judit** a leghatalmasabb műsorral lép fel holnap este.

* **Tervek a Bihorul szanálására** című cikkünkre **Roxin György dr.**, a Bihorul jogi képviselője az alábbi sorokat írja: A „Nagyvárad” november hó 25-iki számában „Tervek a Bihorul szanálásáról” című közleményre, mint a Bihorulnak jogi képviselője kijelenthetem — ha már olyan kérdéskörü napi esemény számba került a Bihorul ügye — hogy a hitelezők nyugodtak lehetnek követeléseik felől, mert az összes tartozások kiegyenlítése biztosítva van ama transzaktió által, amely egyrészt a Bihorul s annak vezérigazgatója **Mateescu** úr, másrészt egy előkelő nagyváradi cég között jött létre. A kényszer egyezséget jóváhagyó bírósági végzésnek a megtámadása nem lehet érdeke egyik komoly hitelezőnek sem, mert ezzel csak kitolná a fizetési határidő kezdetét, a Bihorulnak pedig eo ipso, nem áll érdekében megtámadni a bírósági határozatot, miután az ő fizetési ajánlatát foglalja magában, a Bihorulnak most már csak az a célja, hogy mielőbb kielégítse hitelezőit s hogy nyugodtan termelhesen. Kiváló tisztelettel: **Dr. George Rocsin** ügyvéd, a Bihorul S. A. jogi képviselője.

* **Mandies** kiegészített hitelezőivel. Tegnap volt a Mandies-drogueria kényszer egyezségi tárgyalása. A cég tartozása 2 millió 808 ezer lei, ezzel szemben a vagyona 1 millió 900 ezer lei. Mandies egész vagyonát felajánlotta a hitelezőknek, hogy abból követeléseiket 1924 június 30-iki értékkel elégítsék ki. A hitelezők az **Allex** és a **Schwartz** siriai cég kivételével elfogadták a felajánlott egyezséget. A drogueriát egy esztendeig Mandies ellenőrzés mellett fogja vezetni és ez alatt az idő alatt szanálják az adósságokat.

* **Bokor Juditot** **Kósa György** nagy-növű zongoraművész kíséri, aki külön is önálló szenzációs műsorral szerepel.

VASÁGYAK, matracok legolcsóbban
© 1925 — **KUN VASKEKESKEDŐNÉL**

HÓCIPŐ és KALUCSNI
legjobb minőségben
REICHARD DEZSO
cégnél kapható.

Az őszi és téli évad
kabál- és öllönyszöve
ujdonságait valamint **béleltárukat**
a legminimálisabb haszonnal kalkulálva, szigorúan szabott árak mellett, megkezdő olcsón árúsít a szolidaritásról elismert,
SZÉKELY
posztóáruház
S.r. Avram I. (Kossuth-u.)
5.

LEGUJABB

Kritizálták a parlamentben a kormány külpolitikáját

Bukarestből jelentik: A képviselőház mai ülésén **Athanasovici** és **Const. Gheorghescu** személyes ügyben szólaltak fel.

Ezután a trónbeszédre adandó felirati vita folytatódott.

Em. Antonescu: Az útlevél-panamán és a románai választásokon kívül is akadnak még érdekes és figyelemre méltó dolgok.

1. Nem áll az, hogy a külpolitikai helyzet jó volna.

2. Az sem, hogy a belpolitikai helyzet kielégítő és hogy

3. a konszolidáció folyamatban volna.

Antonescu ezután a külföldi helyzetet boncolja:

Szövetséget kötöttünk Csehszlovákiával és Jugoszláviával Magyarország ellen, de hiszen nekünk nem Magyarország jelent veszélyt, hanem Oroszország. Azokkal az államokkal kell tehát szerződést kötnünk, akik Oroszországnak ellenségei. Így Olaszországgal és Bulgáriával. Azt bizonyítja:

* **December 1-én életbelép a német-román vasúti egyezmény.** Bukarestből jelentik: December 1-én életbelép a német-román vasúti egyezmény, amelynek alapján a romániai menetjegyeket közvetlen személyjegyeket adnak ki Németországba. Ilyen jegypénztár Erdélyben: Nagyváradon, Kolozsváron, Brassóban, Aradon és Temesváron lesz.

* **Stern Rózsika** koncertjére a jegyeket a **Hegedüs Hirlapiroda** árúsítja.

* **Az iskolai előadások szüneteltetése,** mely a karácsonyi szünetkor lesz, nem okoz olyan nagy örömet a gyermekcsereg között, mint az, hogy a kis **Jackie Coogant** a vasárnap délelőtti matinén a „Papa kedvence” című Dorian-filmen ismét láthatják a Dorian Filmszínházban.

* **December 6-iki Egyetértés-hál** reggelig tart.

* **Fejfájás oka** sokszor a székrekedés. Használjon **Purgót** eredeti dobozban.

* **A felekezeti iskolák földje.** Kaptuk a következő sorokat: Olvasom a november hó 25-iki Nagyvárad-ban, hogy a bihari iskolától elvették a 2,5 hold iskola kertjét. Hát önök ezen csodálkoznak? Mit szólnak ahhoz, hogy a mihályfalvai g. kath. román felekezeti iskolának nem is adtak egy tenyérnyi iskolakertet, habár ez ideig már számtalanszor kértük ezt, sőt még amit a törvény előír, hogy a rossz, silány távollevő iskolai földeket ki kell cserélni jobb és közelebe levő földekkel, azt gondolja Szerkesztő ur, hogy ez megtörtént, dehogya, pedig a mihályfalvai g. kath. felekezeti iskola itt e homokszivatagon Debrecen körül tizedeken keresztül terjesztette a román kultúrát „a türelmetlen és mindent elnyelő magyar hatóság szemeláttára. De mi több: ezt a g. kath. felekezeti román iskolát a napokban még az a kitüntetés is érte, hogy a helybeli főjegyzőségtől azt az ukázt kapta, hogy azonnal tüzze ki az iskolán egy táblán: „Școala de stat” minden ellenérték nélkül. **Perényi Emil** gör. kath. román lelkész.

* **Idegfájásoknál, reumánál, köszvény-nél, elhíjasodásnál, cukorbetegségnél** a **Ferencz József** keserűvíz rendkívül jóhatású hashajtókat bizonyul.

* **Női kabátokat** mai naptól kezdve mélyen leszállított árakban árúsítom **Model Áruház** Str. Vlahuta, Szt. János-u. 6.

* **Tisztviselőnk** figyelmébe **Köpeny, kosztüm, szövet és bársonyruhákat** izlées kivitelben készülnek, kétszeri lefizetésre is. **Schwartz Jenő** nőtiszabó, str. Saguna, v. Kapucinus-utca 16. szám.

* **Kegelet a Sas** alatt.

tosra vehetjük, hogy Csehszlovákia és Lengyelország sohasem fognak az oroszok ellen támadni, de biztosra vehető, hogy Jugoszlávia sem.

Jó helyről informálódtam, — folytatja **Antonescu**, — hogy a rigai tárgyaláson Oroszország hajlandó lett volna lemondani Besszarábiáról, ha Románia lemond az Oroszországban levő államkincsekről. Ezt azonban nem fogadtuk el.

Marzescu igazságügyminiszter: Ez nem igaz.

Antonescu: Annál rosszabb, ha ön nem is tud erről.

Majd a bécsi tárgyalásokat kritizálja amelyeket az oroszokkal Besszarabia soráról kezdettek.

Délután fél hatkor a másik két kérdést kezdte taglalni **Antonescu**.

A szenátusban **Bianu** szenátor és **Nicolai Popovici** a resicai üzemek munkásainak súlyos helyzetét ismertették.

* **Börkabátok** legszebb és legolcsóbban **Leichner** szücsnél **Ciorogar (Uri-utca 4. szám)** alatt kaphatók.

* **Gummi haszfűző és trickó** melittart **modellek** **Keszenbaum Juliska** fűzőtömeiben. **Ferdinánd király (Rákóczi)** ut.

* **Aszódinál Sas-palota** bel- és külföldi **Mikulási** cukorkavásár, olcsó árakba megkezdődött.

* **Eredeti francia női antilop** keztyű minden színben 320 lei. **Börkeztyűk** első rangu minőségben 250 leitől az **Old England** landban.

* **Nagy szörmeáru vásár** **Leichner** szörmeáruházában **Str. Ciorogar (Uri-utca 4. szám)** megkezdődött. Olcsó árak.

Január 15-én érkeznek Nagyváradra a román színház művészei

A napokban tért haza Bukarestből **Marcus István** művészeti felügyelő, a román határszéli szintársulat megalakításáról a következőket mondotta a **Sentinel**a munkatársának:

— **Demetriade**, a kitűnő színész hivatott Bukarestbe, hogy a határmenti színház ügyében egyes kérdéseket megbeszéljünk. A társulatot a költségvetés és a szükségesszubszenzió aprobalása után azonnal megalakítjuk. A művészek 1925 január 15-én érkeznek Nagyváradra és azonnal megkezdik a próbákat. Az ünnepélyes megnyitás a **Mária Királyné** színházban február 1-én lesz és valószínű, hogy az ünnepségen a királyné is részt vesz.

— A megnyitó prologust egy nagy román író írta és **Demetriade** mondja el. A társulat februárban Nagyváradon marad és ugyanakkor előadásokat rendez **Belnyesen, Nagyszalontán** és **Margittán** is. Nagyváradon hetenként három előadás és két matinét tartunk.

— **Márciusban Szatmáron**, áprilisban **Aradon** és májusban **Temesváron** játszi a társulat. Két bérlet lesz. Egy premiebérlet és egy a második előadásra. Enne az árai olyanok lesznek, hogy módja legyen a román tisztviselőknél is meghaladni az előadást. A művészeti igazgatás a híres színész, **Demetriade** vállalta. A minisztrativ igazgató — mondja **Marcus István** — én leszek.

— A műsort román darabokból, klasszikus és magyar darabok román átültetéseiből állítjuk össze. Amíg a román társulat tart előadásokat, a városban más társulat nem játszhat.

A Tegnap esti
árak 30 lei

A NAGYVÁRAD APRÓHIRDETÉSEI

OKTATÁS

Intelligens francia, román német nyelvtudással bíró két keresek három polgári gyermekemhez délutánra, Feldheim Samuél, Piața Mihai Viteazul Nagy-piac tér 10. 819M

LAKÁS

Üzlet helyiség kiadó Ferdinánd király (Rákóczi) ut. 19. 816

Alkalmazás

Asztalos masok és egy lakatos mas fekvőnek a Rein faárnyék Calea Victoriei (Kolosvári-ut.) 148. 801

Kisizsgáló leányok ajánlók ügyes, megbízható leány. Cím: Szombathatár (Károlyi) jeigére a kiadóba kérek.

Kanálal rendelkező volt vasúti pályafelügyelő barna, fekete, fehér, színes, Cím: „Megbízható” jeigére a kiadóhivatalba. 813

Német gyors- és gépirás- ban írtas irodák: asszony felvételt. Ajánlatokat „Német” jeigére Rudolf Mosse (Hegedűs Hirlapiroda) továbbít. 82CM

Gépirásban gyakorlatos kis- asszony a kezdő fizetéssel felvételt. Goldstein Iró- gépjárat Str. Avram Iancu (Kossuth-ut.) 5. 822

Intelligente Kindergärtnerin wird zu 2 Kinder für 1. Dezember gesucht. Hermann Schwatz I. Oranage. 817

Adás-Vétel

Kétszoba szép úri butor eladó és a lakás is át- vehető. Cím kiadóban. 747

Eladó jóbb szálloda, vendéglő, berendezéssel, ház- zal, 350 ezer. Weiss Gizi, Str. Tipografiei (Nyomda- utca) 4. 54

Megvételre keresem Jászi Oszkár-t. A nemzeti ál- tam ki-lakulása és a Nem- zeti kérdés című könyvet, Hegedűs Hirlapiroda. 803

Borog Ferenc összes mű- veit, a Klasszikus Regény- tár összes kötetét megve- teltre keresem. Cím: He- gedűs Hirlapiroda. 802

Vendéglő italmérési jog- gal, beköltözhető laká- sal, házal együtt eladó. Cím kiadó hivat. 816

Egy alig használt ké- posztó bélelt, gummiter- nekű fedéres hintó és egy két üléses coupé el- adók. Cím kiadóban. 815

Beköltözhető hat szoba- s, teljesen modern, minden komforttal berendezett ma- gánház, parkirozó ud- varral eladó. Cím ki- adóban. 745

Nagybányai fajalma kilón- ként 6, 8 és 10 Lei árak- ban nagyban és kismé- nyben eladó. Str. Nicolae Zeig (Lukács György u.) 28 sz. 814

Táblakösi két lóra való eladó Kozm. Kovácsnál, Str. Calea Victoriei (Ko- losvári-utca) 1. sz. 718

Közlöny

Gobelin hímzést olcsón vállalkoz. Str. Tabacariilor (Timár-ut.) 8. sz. 748

ELSZAKITHATATLAN

KÉK MUNKÁS, VÁSZON ÉS SZÓVET RUHÁK
„INDUSTRIA” RUHAÜZEM
ORADEA-MARE, CALEA VICTORIEI No. 1.

ELADÓ

fő ház beköltözhető la- kással a közponban 140.000 leiért Nagyör- ga mu vidéki üzletház o c ó árban, azonnal el- o g l a l h a t ó, kedvező fizetéssel Modern új ma- g a n n á z, 3 szoba fürdő-zobával azonnal beköl- tözhető 430.000 lei. — Érte-ezni lehet Oláh Lejossal, Str. Axente Severu Bem utca 6

Publicație de concurs.

La notariatul Bratca se caută pentru in- depini ea postului de subnotar, un notar cu diplomă și pentru indeplinirea postului de grefier un practicant de notar.

Subnotarul va avea plata și indemniza- țile legale, practicantul 1000 Lei lunar și anulul vipt g atuit o cameră comună de lo- cuit, iluminat electric și încă zít. Doritori de a ocupa aceste posturi să-și trimită documentele pe a lresa subsemnatului sau să le prezinte in persoană.

Bratca la 24 Nov. 1924.

Balogh,
notar cercual.

50%-ot

Telefon 13-87.

megtakarít, ha az általam készített **előmelegítő kályhá** állíttatja cse- **BRAUN ARNOLD** répkályhájába. Szívesen (Szarvas-sor) 17 Ugyanott festékes kannák és bádog árak raklárán.

Vas- és rézesztergályos

munkákat, szereléseket, gépjavításokat, speciális stancnikat a mindenféle laka- tos munkákat szakszerűen készítnék.

Kovács és Kubicsék Str. Millevard (Arany J.)-u. 14.

Önkéntes árverés.

A nagykarolyi uradalomban, Carei Mariban (Nagykaroly) november 30-án az állattaloms y csökkenése folytán, közpénz-fizetés elejében önkéntes árverésen a következő állatok kerül- nek eladásra:

30 db 1—2 éves veres-tarka tenyésztő, 5 db 1 és fél éves veres-tarka tenyésztő bika, 10 db montani tenén, 12 db vegyes- kuru hidegvér csikó, 3 db hidegvér mén, 12 db merino prekos bárány kos, 10 db man- galica tenyésztő kan.

Árverés helye a város területén levő belső major.

Árverés kezdete délelőtt 9 órakor.

Kelt Carei-Mare, 1924. november 21-én.

Kekécs Gyula
uradalmi tisztartó.

A kötelező kereskedői gondosság

a mai válságos és bizonyta- lan üzleti életben megköve- telt, hogy minden régi vagy új kihite ezett tétel sz adós vagyoni helyzetét feltüntető pontos és megbízható

hitelinformációra legyen alapítva

Romániában a legmegbízhatóbb és legpontosabb információkat adja a **Radio információs iroda**

Cluj, Str. Regina Maria 34

Postafiók 127

Kérjen próbainformációt!

IXIA

Tudni akarja, mi a sokat hallott szó: IXIA? A primadonna így kiát: Iuci, kérem az Ixiát! Nemi mese és nem bebona, hasznája civil, kalona, a dandy és a dama hát, persze nem használ mást, csak Ixiát. És sorolhatnám estelig kik élvezik és szeretik a székret, izgató s elegáns, nem is érheti semmi gáncs. A kölnivizek közli vezet és ingyen kapnak egy üveget az összes vásárlók, akik máti kezdve egy hónapig felkeresik a „SAVOLY”-t.

Kapható a következő illatokban: Eau de Cologne, Russe, Ch, pre, Origan, Eclis Fleurs

Szücsmunkát

elsőrendű kivitelben, olcsó árban készít, úgy hozott, mint saját anyagából Bodnár Lajos szücs- és szörme áru üzlete, Sas-passage

Szőlősgazdák!

és bortermelőket saját érdekében figyelmeztetjük, hogy egyesek nagy reklámmal igye- keznek fe venni megrendeléseket olyan címen, mintha saját telepü-ön termelnének oltvá- nyokat. Így a megrende-ők sok esetben csak kikerülőzöklől kikérülő hitvány oltványokat és gyökerezített direkt termőket kapnak. En- nek elkerülése végett figyelmeztetjük az ér- dekelteket, hogy szőlőoltványok és direkt- termék a leg-obb minőségben és szavaos- ság mellett csak

Balc & Co. Comon

cégnél szerezhető be.

Oradea-Mare, Str. Podgorilor (Nálgész-telep) No. 101. A vasútállomással szemben.

Nagyrománia egyik legnagyobb bükkfavállalata keres

azonnali belépésre kereskedelmileg képzett román, magyar és német nyelvismerttel bíró

főtisztviselőt,

aki a tűzifa bükkfűrészanyaga céljaira szükséges bükkfűrész és bükkfalpa előállít- tásához és a n an pulat ójához fe tétlenül ér. Román állampolgárság me kívánat k. Csalá- di áll-pot, eddigi működés, fizetési igények és referenciák megad-ásával ellát tt pályázatokat „Üzemvezető” jelige alatt e lap kiadóhiva- talába kértnek.

INGYEN

kap minden vevő november ho 20-tól december 24-ig

egy üveg Ixia, Chypre vagy Origan kölnivizet

a SAVOLY
ILLATSZERTARBAN.

Kölsönkönyvtár előtti lehet ocska kiolvasott k ve ellenében a Heg- Hirlapirodában.

Ütlevél, bérlet és bá- r igazolványhoz szük- s- fényképek legolcsóbb- Zenker fényképező- I. C. Bratiaru (Szabo- ucca 25. Felvételek 1/2-8-g.

Pénzkölcsön betáblá- r ármiyen biztosít- azonnal kapható. — lő bejárati szobák- l á s o k a t, üzlethely- le- g y o r s a b b a n k ö z v e i r o d a E p. Pavel-ut-

24 % kamatra kor- magánpénzt teljes le- tel. Adásvételi Rtg. P- Traian (Széchenyi-ú- Erte-ítés elután.

Társn nek 2-3 00- jő bevezetett iparv- hoz. Ajánlatokat „l- jővő” jeligére a He- Hirlapirodák kérem.

50 000 Lei készpén- csön áruldeztetre va- táblá/ásra kezező- telek mellett le vehet- reskedelmi iroda St- Pavel-utca 22., fő c-

DIVAIOS
ÖLTÖNY
FELŐL

a legolcsóbban

LÖWY

Astra 16, Gilányi-

gyógyszertár me

EGYEDÜLI villanye- berende-elt ar- ezüst és platin-

lánckészít- műhely. : Szolid- Ékszereket és m- e sz. kmába vágó- gokat készítel-

SICHEP

Reg. Fe. d. (Rákó- 7-a. az udva-

Legújabb

Női filikciók, N-

állatszerek, harisnák, keztük,

nagyal-ziékban o- olcsón érke-tek a

Rege e Ferdinand

ÓRÁK

szakszerű javítá- legkomplik-ítat- kifogástalan

TISZAY

végzi, Str. Alexandri (Te- Julányos árak Pratz-

Eladó ház

196 d rab bekölt- magán, vér és üle- kedvező fizetéss- l- nagyotb szőlök, t- zolt szobák, 1, 2, 3, leg 6 szobas lakás- letek. Több lakás- Ha bámit venni, aka-, fordujon b- diszkrétien azo- al- zem Bizománba- elfogadok WEISZ G- ventő irodája, Nag- Str. Tipografiei N- ucca 4. Szaniszló-u-